

Hraný dokument ATA otevírá bolestnou kapitolu české historie

Na počátku léta se v rámci festivalu Smetanova Litomyšl, uskuteční premiéra hraného dokumentu jménem ATA. Za snímkem stojí dvojice spojená značkou 11:11 Production, a to režisér Vít Mazánek a producent Lukáš Blažek. Díky jejich společnému čtyřletému úsilí se na plátna kin dostává snímek popisující nedávné dějiny naší země. Film mapuje období vykonstruovaného politického monstrprocesu, konaného v Litomyšli roku 1950, ve kterém bylo odsouzeno 24 lidí (převážně středoškolských studentů) k celkovému trestu 220,5 let vězení.

Vše začalo nevinně. Dva litomyšlští studenti, Jan Pech a František Snopek, z klukovské nerozvážnosti roztrhali a poté do záchoda místního gymnázia spláchli podobizny Stalina a Gottwalda. Po udání tamního školníka se rozjela kola vyšetřování, která semlela nejen oba zmíněné výtečníky, ale i mnohé další. Zatýkání a výslechy se staly politickým nástrojem komunistické strany v jejím boji proti organizacím, jež jí odmítaly poslušnost.

Mezi zatčenými se tak ocitají členové místního skauta, kteří nesouhlasí se svým zapojením do ČSM (Československý svaz mládeže), ale také členové dalších “odbojných” organizací. Hlavním komunistickým “úlovkem” procesu je ale “přísluhovač Vatikánu” rektor piaristické koleje v Litomyšli František Ambrož Strítěský. Obviněním byla velezrada.

Celý proces se konal ve velice nepřátelské a zlobou nabitě atmosféře let padesátých. Školy, továrny, úřady i další organizace psaly dopisy požadující pro mladé studenty trest nejvyšší, davy lidí demonstrovaly před Smetanovým domem, kde se proces odehrával, i přímo v jeho zdech, a fanaticky se dožadovaly krve těchto domnělých zrádců komunismu. Režim vše využil k propagandě, zasetí strachu i zbavení se nepřátel.

Společnost mladé republiky byla v padesátých letech 20. století hrubě zkoušena zlem, jenž se zde šířilo. Touto zkouškou jsme jako národ morálně neprošli. Bylo by možné se odvolávat na příkazy z Moskvy, temné zákoutí politiky nebo komunisty, jako by to spáchal někdo cizí, kdo nepatří mezi nás. Jenže tak to není, policisté provádějící zatčení i výslechy, soudci, státní žalobci, politici, důstojníci i další představitelé státní moci podílející se na případu, byli Češi. Stejně tak davy dožadující se vysokých trestů a kydaající hnůj na hlavy mladých studentů byli Češi, někteří z nich dodnes chodí svobodně ulicemi Litomyšle a s nostalgií vzpomínají na zašlé časy.

Proces s rektorem Strážským a skupinou studentů souzených pro velezradu roku 1950 je temnou skvrnou na tváři naší historie. My bychom na ni neměli zapomínat, stejně jako bychom si měli stále pamatovat to, co si jako lidé, sami sobě, dokážeme udělat. O tom je dokument ATA.

Premiéra: festival Smetanova Litomyšl

Hrají: Radim Fiala, Veronika Malá, Martin Veselý, Jan Lukeš a další.

Režie: Vít Mazánek

Producent: Lukáš Blažek

Výroba: 11:11 Production s.r.o.

Kontakt pro média: Jiří Kalát / 737 768 811 / jiri.kalat@tresviae.cz

Foto: archiv 11:11 Production